

סיכום פרשת נצבים

פרק כ"ט: משה מכנס את בני ביום מותו ואומר להם שהם עומדים לקבל את המצוות באלה ובשבועה, והעובר על הברית יקולל וייענש

פסוקים ט' - י"א משה רבינו מכנס את כל עם ישראל ביום מותו בכדי להיכנס להיכנס בברית עם ה' ואומר להם: אתם עומדים היום כולכם לפני ארון ה' כדי להיכנס בברית ה' ולהתחייב "בשבועת האלה" (דהיינו הקללות שנאמרו בפ' כי תבוא) שה' כורת עמכם היום.

משה
מכנס
את בני

ראשי השבטים עם שבטיהם, זקני העם, השוטרים שממונים שיקיימו את ציווי הזקנים, וכל איש ישראל, ובהם התינוקות, הנשים, והגרים, מחוטב עציץ עד שואב מימך שהם הכנענים שבאו להתגיר בערמה ונתנם משה לחוטבי עצים ושואבי מים, כמו שעשו הגבעונים בימי יהושע שהערימו עליהם כאילו הם באו מארץ רחוקה וכרתו עמהם ברית, וזהו שנאמר ביהושע "ויעשו גם המה בערמה" מלמד שהגבעונים לא היו ראשונים אלא הכנענים התגירו לפניהם.

פירוש נוסף: אחרי ששמעו בני ישראל תשעים ושמונה קללות חוץ מארבעים ושמונה שבפרשת בחוקותי, הם נבהלו והחווירו פניהם מחשש שמא לא יוכלו לעמוד בעונשים, קרא להם משה ואמר להם שאע"פ שהכעסתם הרבה את ה' אתם נצבים היום ועומדים לפני ה' והוא לא העניש אתכם, וכמו שהיום קיים כל זמן שהעולם קיים ואף לאחר הלילה היום חוזר ומאיר כך הקב"ה האיר לכם והושיעכם מסבל מצרים ועתיד להאיר לכם אחרי הגלות, וכל הקללות האלו הם רק בעוה"ז כדי שתחזרו בתשובה ותחזרו למעלתכם הראשונה קודם החטא.

פירוש נוסף: מכיוון שמשה עמד להיפטר מן העולם ויהושע יהיה מנהיגם, לכן משה אסף את בני כדי לזרזם לשמור את הברית עם ה' ואת המצוות, וכן עשה יהושע לפני מותו, וכן שמואל הנביא אסף את בני לפני מותו.

פסוקים י"ב - כ"ח והסיבה שה' טורח לזכות עמכם ברית ולאיים בעונשים שלא תעבדו ע"ז, היא בכדי לקיים אותך לו לעם תמיד וע"י כך הוא יהיה לך לאלוקים כפי שדיבר לך "ולקחתי אתכם לי לעם" וכפי שנשבע לאברהם יצחק ויעקב שלא יחליף את זרעם באומה אחרת, ולכן ה' אוסר ומשביע את עם ישראל שלא יצערוהו כי הוא לא יכול להיפרד מעם ישראל ולהחליפם.

מטרת
הברית

ולא רק אתכם לבדכם אני כורת את הברית הזאת, אלא גם עם הדורות העתידיים לבוא, שאינם פה, והטעם שצריך להשביע אתכם לא לעבוד ע"ז הוא מפני שאתם יודעים שהתעכבנו במצרים שהם עובדי ע"ז, וגם עברנו בתוך עמון ומואב ואדום ומדין שהם עובדי ע"ז וראיתם את העבודה זרה שלהם שהיא מאוסה ומסריחה כשקצים וכגללים, שהם מעץ ואבן, ואת הגילולים מכסף וזהב שלא ראיתם כי הם שומרים עליהם כדי שלא יגנבו, ואולי יש בכך איש או אשה שלבבו פונה מעם ה' מלקבל עליו את הברית ורוצה ללכת אחרי הע"ז, לכן אני צריך להשביעכם.

ואולי יש בכך גם שורש מגדל רשע, וכשישמע את דברי הברית הזאת יחשוב על עצמו שלום יהיה לי ולא יבואו עלי הקללות האלו אלא אני אלך בשרירות ליבי ויעשה מה שליבי רואה, ה' יסיף לו את השוגג על המזיד ויענישו על שתיהם, ולא ירצה ה' לסלוח לו, אלא ה' יכעס ואש ה' תשרוף אותו, ותרבוץ עליו כל הקללה הזאת וימחק שמו מעל השמים, ויבדילו ה' מכל שבטי ישראל לרעה בכך שיבואו עליו כל אלות הברית הכתובות בספר התורה הזה.

והדור האחרון שהם בניכם שיבואו אחריכם והגוים שיתגירו יראו את המכות שבארץ ישראל ואת החולאים שה' יטיל בה, שעל האדמה יהיה גפרית ומלח ואש שתשרוף אותה ולא תוכל לזרוע אותה ולא יצמח בה כלום כמו במהפכת סדום ועמורה שה' הפך אותם והמטיר עליהם אש וגפרית.

וישאלו כל הגוים, על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת, הרי שאר האומות שעובדים ע"ז ה' לא הענישם בכאלו עונשים. ויענו, על שעזבו את ברית ה' שכרת עמם כשהוציאם ממצרים שלא יעבדו ע"ז, והם הלכו ועבדו אלוהים אחרים אשר לא ידעו בהם ישראל שום גבורה, וה' לא נתן אותם להיות שרים על ישראל, (פירוש נוסף: שהם לא היטיבו להם שום דבר טובה), וכיוון שכך חטאו כעס ה' והביא על הארץ את כל הקללה שכתובה בספר הזה.

משה מסיים ואומר: הנסתרות לה' - מי שיעבוד ע"ז בסתר ה' יפרע ויעניש אותו, אך מי שיעבוד בגלוי חובה עלינו ועל בנינו לעשות בו דין, ואם לא נעשה בו דין ייענשו כולם, ולכן נקוד 11 נקודות על המילים "לנו ולבנינו" - רמז ל-11 קללות וברכות שנאמרו בהר גריזים ובהר עיבל ששם נתחייבו להיות ערבים זה לזה.

פרק ל': משה מתנבא שלעת"ל אחרי שבנ"י יחטאו הם לבסוף יכירו את ה' וישבו בתשובה, וה' יחזירם מהגלות ויוסיף להם טובה, ואומר לבנ"י שהתורה לא רחוקה מהם וכל אחד יכול לבחור בטוב

פסוקים א' - ו' משה אומר לבנ"י: כאשר יבואו עליך כל הדברים האלה, בהתחלה הברכה ולאחר מכן הקללה ותלכו לגלות, תשיב ותכניס לתוך לבבך בגלות שה' הגלך לשם, ותחזור בתשובה שתגיע עד כסא הכבוד, ותקבל על עצמך לשמוע בקול ה' לעשות ככל אשר ה' מצוך היום, אתה ובניך בכל לבבך ובכל נפשך, ה' יחזיר את השבויים מכל המקומות שפיזר אותם, (נאמר "ושב" ולא נאמר "והשיב", מלמד שה' נמצא עם ישראל בצרתם. ועוד יש לומר שגדול יום קיבוץ גלויות, ובקושי, שה' יצטרך להשיב אחד אחד בידו ממש), ואפילו אם תהיה בגלות בקצה העולם ה' ישיב אותך משם ויקחך לו לעם, ויביאך לארץ ישראל אשר ירשו אבותיך, וה' יטיב לך וירבה אותך יותר משהטיב עם אבותיך, ויסיר את ערלת לבבך ויבטל את היצר הרע מן העולם, ויברא לך יצר טוב שתאהב את ה' בכל לבבך ובכל נפשך. וה' יתן את כל הקללות האלה על אויביך ועל שונאיך אשר רדפוך, ואתה תשוב ותשמע בקול ה', וה' יוסיף לך טובה בכל מעשי ידיך, בפרי בטנך, בפרי בהמתך ובפרי אדמתך, כי ישוב ה' לשוב עליך לשמוח בטובתך כאשר שש על אבותיך, בגלל שתשוב אל ה' ותשמע בקולו לשמור מצוותיו וחוקותיו, בכל לבבך ובכל נפשך.

תשובת
בנ"י
באחרית
הימים

פסוקים י"א - י"ד ודע כי מצוות התורה שאני מצוך היום, לא מכוסה היא ממך ולא רחוקה ממך, לא בשמים היא - שלא תאמר מי יעלה לשמים ויורידה לנו ונקיים אותה, (אע"פ שאם היא היתה בשמים היית חייב לעלות אחריה ולהוריד אותה), וגם לא מעבר לים היא - שלא תאמר מי יעביר אותה לנו ואז נקיים אותה, אלא היא קרובה אליך מאד שהתורה ניתנה לך בכתב ובעל פה, ודבר קל הוא ללמדה בפיק ולקיימה בלבבך.

קיום
המצוות
קרוב
אליך

פסוקים ט"ז - כ' ראה, סידרתי לפניך היום את החיים ואת הטוב, ואת המות ואת הרע, וזה תלוי רק בך, אם תעשה טוב תקבל חיים ואם תעשה רע תקבל מות, ואם תקיים את מה שאנכי מצווך היום לאהוב את ה' ולהתנהג בדרכי ה', ולשמור את המצוות החוקים והמשפטים, יברכך ה' אלוקיך בארץ אשר אתה בא שמה לרשת אותה.

יש לכם
בחירה
ותבחרו
בטוב

אך אם תבחר ברע ויפנה לבבך מעם ה' ולא תשמע בקולו, ותטעה ותעבוד ע"ז, אזי הגדתי לכם היום כי אבוד תאבדון ולא תאריכו ימים בארץ ישראל, ומינתי עדים את השמים ואת הארץ מפני שהם קיימים לעולם, וכאשר תקרה הרעה הם יעידו שהתרתם בכם, וסיבה נוספת שכשם שהם לא משנים את מסלולם, אף אתם לא תשנו את מסלולכם, ואני מצוה אתכם ונותן לכם עצה לבחור בחיים, כדי שתחיה את זרעך לאהוב את ה' ולשמע בקולו, ולדבוק בו. כי הוא חייך ואריכות ימך על האדמה שנשבע לאבות הקדושים לאברהם, ליצחק וליעקב לתת לך.